

**UCHWAŁA NR XLVI/584/2023
RADY GMINY SZEMUD**

z dnia 22 czerwca 2023 r.

w sprawie ustanowienia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Szemud na lata 2023 -2027

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 40 z późn.zm.) oraz art. 6 ust. 2, pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2015 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz.1249 z późn. zm.)

Rada Gminy Szemud uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Szemud na lata 2023-2027, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szemud.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Aleksandra Perz

Załącznik
do Uchwały Rady Gminy Szemud
Nr XLVI/584/2023 z dnia 22.06.2023r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2023–2027

Szemud, 2023

Spis treści

Wstęp.....	4
I. Podstawy prawne.....	5
II. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej.....	5
1. Definicje przemocy.....	5
2. Rodzaje przemocy, formy i cykle.....	7
III. Diagnoza do Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2023-2027.....	8
1. Sytuacja demograficzna.....	8
2. Pomoc społeczna.....	9
3. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych.....	10
4. Procedura „Niebieskie Karty”.....	11
5. Profilaktyka i przeciwdziałanie przemocy w latach 2020-2022.....	15
6. Wnioski.....	16
IV. Cele programu.....	17
V. Adresaci programu.....	23
VI. Realizatorzy programu.....	23
VII. Monitorowanie programu.....	23
VIII. Finansowanie programu.....	23

WSTĘP

Przeciwdziałanie przemocy domowej jest zadaniem gminy określonym między innymi w ustawie o pomocy społecznej, gdzie jednym z powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom jest przemoc domowa. Wpisuje się także w zadania przeciwdziałania alkoholizmowi zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Natomiast opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej jest zadaniem własnym gminy wynikającym z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Działania określone w niniejszym programie realizowane będą przez głównie przez zespół interdyscyplinarny, powołany przez Wójta Gminy Szemud oraz powołane przez zespół grupy diagnostyczno-pomocowe.

W 2014 roku opracowano pierwszy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który realizowany był w latach 2014-2018, kolejny funkcjonował w latach 2019-2022. W każdym z nich głównym celem było zmniejszenie skali tego zjawiska poprzez profilaktykę i szereg działań przeciwdziałających, a także ochrona osób doświadczających przemocy, szkolenia specjalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc, jak również podejmowano działania wobec sprawców przemocy. Wszystkie te zadania realizowane były przez Zespół Interdyscyplinarny, który rozpatrywał i prowadził wszystkie procedury Niebieskiej Karty, poprzez powołane do tego grupy robocze. Obsługę organizacyjno-techniczną zapewniał Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie.

Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. W celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej przewidziano szereg zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy, różnorodne działania wobec osób dotkniętych przemocą domową oraz postępowania wobec osób stosujących przemoc.

Zgodnie z art. 6 ust. 2, pkt.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej.

I. PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2023, poz. 40 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz.U. z 2020, poz. 1359 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2022, poz. 1138 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (t. j. Dz. U. z 2020, poz. 1805 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021, poz. 1249 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023, poz. 901),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz.U. z 2023r., poz. 165 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023, poz. 172 z późn. zm.),

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Definicje przemocy

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje przemoc domową jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną i wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Natomiast o znęcaniu się stanowi artykuł 207 Kodeksu karnego:

§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 – 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywiają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc domowa przybiera różne formy: od przemocy fizycznej,

przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

2. Rodzaje przemocy, formy i cykle

W literaturze znaleźć możemy wiele opisów rodzajów przemocy, jeden z nich wymienia poniższe rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie jej życia,
- **przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności,
- **przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu,
- **przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy,
- **zaniedbanie** – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

- **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe, partner staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, a swoje emocje wyładowuje na partnerce.
- **Faza ostrej przemocy** – w tej fazie napięcie, które narastało w partnerze znajduje upust, następuje wybuch agresji, wywołany jakimś drobiazgiem np. opóźnienie posiłku lub pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu. Sprawca wpada w szał, a zachowania agresywne mogą objawiać się biciem pięściami, kopaniem, grożeniem bronią, duszeniem. Można też zaobserwować również silne natężenie agresji słownej.
- **Faza miodowego miesiąca** – w momencie kiedy sprawca wyładował już swoje emocje i wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej i To się więcej nie powtórzy. Dzięki temu

zachowaniu partnera, osoba doświadczająca przemocy zaczyna wierzyć, że jednak jej ukochany się zmienił i naprawdę niedawny akt przemocy był tylko incydem.

Faza miodowego miesiąca jednak mija i niebawem zatacza krąg, a wtedy znowu pojawia się faza narastania napięcia. Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy miodowego miesiąca, a wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy.

III. DIAGNOZA DO GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2023-2027

1. Sytuacja demograficzna

Gmina Szemud położona jest w centralnej części województwa pomorskiego, w bliskim sąsiedztwie aglomeracji trójmiejskiej. Należy do powiatu wejherowskiego, który usytuowany jest na obszarze Pojezierza Kaszubskiego. Sąsiaduje z gminami: Gdynia, Żukowo, Przdokowo, Kartuzy, Linia, Luzino i Wejherowo. Gmina Szemud ma charakter rolno-usługowy i zajmuje 17691 ha, co stanowi 13,76% powiatu wejherowskiego i 0,97% województwa pomorskiego. Gmina Szemud składa się z 23 sołectw, w których nadal zamieszkują osoby kultywujące tradycje i zwyczaje kaszubskie. Podtrzymywanie tożsamości kulturowej jest powszechnie akceptowane i silnie wpisane w poczucie własnej odrębności. W Gminie Szemud w ostatnich latach obserwujemy intensywny rozwój w zakresie inwestycji, gospodarki wodno-kanalizacyjnej i komunikacyjnej, a także powstawanie centrów handlowych i gospodarczych wokół węzłów komunikacyjnych trasy S6.

Według danych z Urzędu Gminy w Szemudzie liczba mieszkańców w roku 2020 wynosiła 18274 osób, a według stanu na dzień 31 grudnia 2022 wyniosła 19155 osób. Jak wynika z powyższych danych liczbowych stale wzrasta liczba ludności w gminie Szemud (wzrost o 881 osób). Taki stan rzeczy spowodowany jest napływem ludności z okolic Trójmiasta, którzy chętnie osiedlają się na terenach pod zabudowę mieszkalną, a w szczególności w miejscowościach Dobrzewino, Karczemki, Bojano, Koleczkowo, Kielno. Wzrost liczby mieszkańców powoduje wzrost zapotrzebowania na różne usługi społeczne, w tym miejsca w żłobkach, przedszkolach, niezbędną infrastrukturę w zakresie edukacji oraz rozwoju sportu i miejsc do rekreacji, a także niezbędne instrumenty i konkretną ofertę pomocy dla osób uwikłanych w przemoc domową.

W poniższej tabeli przedstawiono procentowy udział ludności w wieku od 0 do 18 lat, wieku tzw. produkcyjnym oraz w wieku emerytalnym w latach 2020-2022.

Tabela nr 1. Procentowy udział ludności

Wiek ludności	2020		2021		2022	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
0-18	5014	27,44	5155	27,66	5309	27,72
Wiek produkcyjny	11069	60,57	11204	60,12	11456	59,80
Wiek emerytalny	2191	11,99	2278	12,22	2390	12,48
Ogółem	18274	100%	18637	100%	19155	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności

Analizując zawarte w tabeli dane, w gminie Szemud zauważyć można zwiększający się procentowy udział osób w wieku emerytalnym, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby osób w wieku produkcyjnym. Liczba dzieci i młodzieży do 18 roku życia w stosunku do ogółu ludności nie ulega znaczącym zmianom.

2. Pomoc społeczna

Wsparciem systemu pomocy społecznej objęto 455 rodzin, w tym 1299 osób. Analizując liczbę osób objętych wsparciem w stosunku do liczby mieszkańców gminy Szemud, można stwierdzić, że pomocą objęto 6,78 % ogółu ludności gminy. Notujemy tendencję spadkową liczby osób korzystających z pomocy społecznej w formie finansowej (w 2021r. wsparciem objętych było 7,29% ludności, a w 2020 – 8,68%).

Tabela nr 2. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2020-2022

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31 grudnia	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców
2020	532	1587	18275	8,68%
2021	438	1359	18637	7,29%
2022	455	1299	19155	6,78%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS

Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej było: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności

oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Inne powody występują w pojedynczych przypadkach. W poniższej tabeli przedstawiono powody ubiegania się o pomoc z GOPS w latach 2020-2022 roku.

Tabela nr 3. Powody korzystania z pomocy GOPS

Lp.	Powody przyznania pomocy społecznej	2020	2021	2022
1	ubóstwo	268	223	198
2	bezdomność	6	9	9
3	potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	149	125	125
4	bezrobocie	34	44	32
5	niepełnoprawność	255	221	209
6	długotrwała choroba	187	171	177
7	bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (rodziny niepełne i wielodzietność)	58	37	31
8	przemoc w rodzinie	9	4	2
9	alkoholizm	22	24	21
10	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	3
11	zdarzenie losowe	4	4	5

Źródło: Opracowanie własne

3. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych

W 2022 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie skorzystało łącznie 455 rodzin, w tym 200 rodzin z dziećmi. Z informacji sprawozdawczych oraz pochodzących od pracowników socjalnych wynika, że w 2022 roku w 31 rodzinach zdiagnozowano problemy opiekuńczo-wychowawcze, a 18 z nich objętych było wsparciem asystenta. Rodziny, które z różnych powodów korzystają z pomocy finansowej GOPS, posiłków w szkole lub pomocy żywnościowej, a w których nie zdiagnozowano problemów opiekuńczo-wychowawczych stanowią grupę osób zagrożoną wystąpieniem podobnych problemów z dziećmi. Wsparciem dla rodzin jest organizacja usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, usług asystenta rodziny i usług opieki wytchnieniowej. Dla dzieci przewidziano też organizację wypoczynku w postaci kolonii i wycieczek. Ważnym wsparciem dla rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo - wychowawcze jest funkcjonowanie w Szemudzie Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczej. W 2022

10

roku w zajęciach wzięło udział 30 dzieci, w tym 11 z rodzin z problemem alkoholowym. Placówka funkcjonuje 4 dni w tygodniu, a jej głównym celem jest stwarzanie prawidłowych warunków rozwoju oraz zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży. Jest to między innymi pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego poprzez prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych, profilaktycznych oraz treningów umiejętności, a także edukacja i udzielanie wsparcia dla rodzin. Dane dotyczące sytuacji rodzin przejawiających problemy opiekuńczo-wychowawcze, które zebrane zostały w wyniku szczegółowej analizy sytuacji rodzin korzystających ze wsparcia GOPS zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela nr 4. Rodziny korzystające z pomocy GOPS, w których zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Rok	Liczba rodzin			Łączna liczba osób w rodzinach	Pozostałe główne powody korzystania z pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej				
	Ogółem	W tym wielodzietnych	W tym niepełnych		Ubóstwo	Niepełnosprawność	Długotrwała choroba	Alkoholizm/nadużywanie alkoholu	Przemoc w rodzinie
2020	58	2	21	155	24	30	19	7	1
2021	37	2	13	106	21	22	14	9	0
2022	31	2	12	94	14	13	14	5	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy problemowej sytuacji rodzin korzystających z GOPS

Omawiana bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nie jest jedynym problemem występującym w rodzinach, często występuje ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, alkoholizm oraz przemoc w rodzinie. Najwięcej rodzin doświadcza ubóstwa, ponadto w wielu rodzinach występuje problem związany z nadużywaniem alkoholu.

4. Procedura „Niebieskie Karty”

Zdiagnozowanie przemocy w rodzinie – jako zjawiska- jest trudne, gdyż przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym trudno się rozmawia. Istniejące statystyki pozwalają oszacować przybliżone rozmiary tego zjawiska, gdyż nie wszystkie przypadki przemocy są ujawniane. Skala problemu przemocy w Gminie Szemud została określona na podstawie informacji uzyskiwanych z danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie. Zgodnie z tymi statystykami w okresie od stycznia 2020 do grudnia 2022 na terenie Gminy Szemud prowadzono procedurę „Niebieskie Karty” w 99 rodzinach, a w 16 rodzinach występował jednocześnie problem

alkoholowy. Wszczęcie procedury Niebieskie Karty następuje poprzez wypełnienie formularza Niebieska Karta A przez jednego z przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Poniższa tabela określa liczbę założonych Niebieskich Kart w latach 2020-2022 oraz kto je zakładał.

Tabela 5. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart A w latach 2020-2022

Lata	Policja	GOPS	Oświata	GKRPA	Służba zdrowia
2020	10	6	1	1	0
2021	10	2	4	0	1
2022	15	1	3	0	0

Zródło: Opracowanie własne

W latach 2020 – 2022 funkcjonariusze Policji założyli 35 Niebieskich Kart co stanowi ponad 35% wszystkich wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. W następnej kolejności procedurę wszczynali pracownicy socjalni, pracownicy oświaty, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz służba zdrowia. Z powyższych danych wynika, że Policja, jest instytucją najbardziej aktywną w identyfikacji problemu przemocy w rodzinie.

Przyczyny sprzyjające stosowaniu przemocy domowej są między innymi normy społeczne i kulturowe przyjęte w danym środowisku, gdzie istnieje silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, a w szczególności wobec kobiet i dzieci. Wpływ na stosowanie przemocy ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia.

Wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie może mieć także uzależnienie/nadużywanie alkoholu. Wielu sprawców przemocy w chwili popełniania czynu jest pod wpływem alkoholu. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Co ważne, uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo, że sprawcy często usprawiedliwiają swoje zachowanie tym, że byli nietrzeźwi.

Poniższa tabela oraz wykres obrazują skalę występowania problemu alkoholowego w rodzinach, gdzie została założona procedura „Niebieskie Karty”.

Tabela 6 Problem alkoholowy w rodzinach dotkniętych przemocą

Lata	Liczba rodzin z założoną Niebieską Kartą	W tym z problemem alkoholowym
2020	35	7
2021	33	5
2022	31	4

Źródło: Opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że problem alkoholowy w rodzinach uwikłanych w przemoc występuje w ponad 16% rodzin.

Działalność instytucji pomocowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych skierowana jest na udzielanie pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc, zarówno dotyczy to osób doświadczających przemocy, dzieci, świadków oraz osób podejrzewanych o stosowanie przemocy. Poniższa tabela przedstawia najważniejsze działania jakie są podejmowane w celu udzielenia pomocy.

Tabela 7. Podejmowane działania interwencyjne i pomocowe

Lata	Zawiadomienie do Policji lub Prokuratury	Zawiadomienie sądu rodzinnego	Skierowanie do GKRPA	Skierowanie na terapię uzależnienia	Skierowanie do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych	Udzielenie pomocy specjalistycznej (psycholog, prawnik)
2020	13	6	3	4	1	47
2021	12	7	4	1	1	16
2022	3	8	1	3	1	16

Źródło: Opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że najczęstszą formą udzielanej pomocy jest pomoc specjalistyczna w formie poradnictwa psychologicznego i prawnego. Oprócz wyżej wymienionych działań osoby uwikłane w przemoc wobec dzieci realizowały tzw. „Szkółę dla rodziców”, która podnosi kwalifikacje wychowawcze (łącznie 5 osób). Należy tutaj jeszcze dodać pomoc pracowników socjalnych, którzy biorą udział w każdej procedurze „Niebieskie Karty”. Pomocą w postaci szeroko rozumianej pracy socjalnej w latach 2020-2022 objęto 98 rodzin.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach zespół interdyscyplinarny tworzył grupy robocze. Praca w grupach roboczych odbywała się w zależności od potrzeb, ale najczęściej raz lub dwa razy w miesiącu.

Tabela 8. Posiedzenia grup roboczych

Lata	Liczba grup roboczych	Liczba posiedzeń grup roboczych
2020	35	77
2021	33	59
2022	31	63

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie działania członków grup roboczych/specjalistów są dokumentowane, a podejmowane zadania realizowane były w ścisłej współpracy wszystkich członków.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” jest możliwe w dwóch przypadkach, wtedy gdy ustała przemoc w rodzinie i został zrealizowany plan pomocy oraz w przypadku bezzasadności podejmowania działań (po przeanalizowaniu sytuacji rodziny grupa robocza uznaje, że w rodzinie nie dochodzi do przemocy). Poniższe dane wskazują powody zakończenia procedury „Niebieskie Kart” w poszczególnych latach.

Tabela 9. Przyczyny zakończenia procedury „Niebieskie Karty”

Lata	Ustanie przemocy i zrealizowanie planu pomocy	Brak zasadności podejmowania działań	Łącznie
2020	15	4	19
2021	15	5	20
2022	12	7	19

Źródło: Opracowanie własne

Z pośród wszystkich Niebieskich Kart w latach 2020-2022 zakończono 58 procedur i w tym ponad 72% z powodu ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania planu pomocy rodzinie. Pozostała część została zakończona w związku z brakiem zasadności podejmowania działań w ramach prac grup roboczych.

5. Profilaktyka i przeciwdziałanie przemocy w latach 2020-2022

Jednym z celów gminnego programu przeciwdziałania przemocy w latach 2020-2021, które realizował zespół interdyscyplinarny było podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą.

2020 rok

- na stronie internetowej www.gopsszemud.pl funkcjonowała zakładka dotycząca przemocy, gdzie można było znaleźć podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy oraz dane kontaktowe do placówek udzielającym wsparcia osobom doświadczającym przemocy oraz funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w czasie epidemii;
- przeprowadzono akcję informacyjną „Stop przemocy domowej w gminie Szemud na portalu naszemiasto.pl (informacje o możliwości uzyskania pomocy z powodu przemocy w czasach Covid-19);
- wydawano ulotki informacyjne „Szacunek należy się każdemu niezależnie od wieku”
- aktualizowano wykaz placówek udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy.

2021 rok

- aktualizacja strony internetowej oraz wykazu placówek udzielających pomocy osobom uwikłanym w przemoc,
- kontynuacja wydawania ulotek „Szacunek należy się każdemu, niezależnie od wieku”,
- organizacja konferencji „Rodzina-Aktualne problemy i możliwości wsparcia, która obejmowała zagadnienia dot. występowania przemocy w rodzinie, w której udział wzięło ok. 40 osób..

W latach 2020-2022 organizowano również szkolenia i warsztaty dla członków zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych. Były to zazwyczaj szkolenia organizowane przez instytucje zewnętrzne. Jednym z nich było szkolenie w 2022 roku dla wszystkich członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych pt. „Praca w ramach programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych z osobami stosującymi przemoc w rodzinie”.

6. Wnioski

1. W Gminie Szemud realizowanych jest wiele działań nakierowanych na pomoc osobom uwikłanym w przemoc. W szczególności są one realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie i Zespół Interdyscyplinarny. Brak jednak konkretnych programów zarówno profilaktycznych jak i terapeutycznych dla różnych grup osób uwikłanych w przemoc, w tym dla krzywdzonych dzieci.
2. Konieczne jest nagłaśnianie problematyki przemocy domowej w środowisku lokalnym poprzez publikację ulotek, plakatów, organizowanie konferencji, debat publicznych, akcji medialnych. Wszystkie te działania mają prowadzić do zmiany myślenia wśród mieszkańców gminy o osobach doświadczających przemocy, a także w celu spadku obojętności społecznej na przemoc domową.
3. Niezbędne jest edukowanie młodego pokolenia, w poprzez podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży zakresie rozpoznawania symptomów przemocy, szukania pomocy w sytuacjach doznawania przemocy oraz kształtowania postaw i tolerancji wobec innych.
4. Wymagane jest prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do rodziców uwikłanych w przemoc, również w sytuacjach okołorozwodowych w postaci mediacji, prowadzenia grup samopomocowych, kierowania do uczestnictwa w terapiach.
5. Skuteczna pomoc w sytuacji przemocy domowej możliwa jest przy ścisłej współpracy wszystkich służb, działających w tym zakresie na terenie gminy. Dlatego istotne jest stałe doskonalenie osób zaangażowanych w pracę na rzecz osób z problemem przemocy.
6. Rozwój współpracy osób i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez organizację spotkań i konferencji dla przedstawicieli służb oraz specjalistów.
7. W związku z nową ustawą istnieje konieczność wypracowania nowych procedur oraz sposobów postępowania grup diagnostyczno-pomocowych, monitorowania sytuacji rodzin po zakończeniu procedury Niebieskie Karty i inne.

IV. CELE PROGRAMU

1. Cel główny

Zapobieganie występowaniu problemu przemocy domowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa, wsparcie i ochrona osób krzywdzonych.

2. Obszary oddziaływań oraz cele główne i szczegółowe programu

Obszar I – profilaktyka przemocy w rodzinie

Cel główny	Cele szczegółowe	Zadania	Beneficjenci	Wskaźniki	Realizatorzy
Cel główny 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie problemu przemocy domowej oraz propagowanie wiedzy, kształtowanie postaw i umiejętności życia w rodzinie bez przemocy	Cel szczegółowy 1.1 Działania informacyjne zwiększające wiedzę w zakresie przeciwdziałania i profilaktyki przemocy domowej	Zadanie 1.1.1: opracowanie, publikacja, dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących problemu przemocy Zadanie 1.1.2: stała aktualizacja informatora o dostępnej ofercie pomocy specjalistycznej Zadanie 1.1.3: inicjowanie i prowadzenie działań promujących prawidłowo funkcjonujące rodziny	Mieszkańcy Gminy Szemud: osoby dorosłe, seniorzy, dzieci i młodzież, specjaliści pracujący z dziećmi i młodzieżą	Liczba poradników, broszur, ulotek, plakatów i innych publikacji Liczba aktualizacji informatora, liczba odbiorców/instytucji Liczba kampanii/festynów, liczba uczestników	Wszyscy realizatorzy
	Cel szczegółowy 1.2: Działania edukacyjne w zakresie przeciwdziałania i profilaktyki przemocy	Zadanie 1.2.1: organizowanie konferencji, wykładów i seminariów dotyczących profilaktyki przemocy Zadanie 1.2.2: edukacja dzieci i młodzieży w zakresie rozpoznawania symptomów przemocy, szukania pomocy w sytuacjach doznawania przemocy oraz kształtowania postaw i tolerancji wobec innych		Liczba konferencji/seminariów/ Wykładów, liczba uczestników Liczba zajęć edukacyjnych, liczba dzieci	

	<p>Zadanie 1.2.3: edukacja rodziców w zakresie wychowania bez przemocy</p> <p>Zadanie 1.2.4: realizacja programów profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>Zadanie 1.2.5: działania edukacyjno-profilaktyczne dla dzieci i rodziców w placówkach wsparcia dziennego</p> <p>Zadanie 1.2.6: mediacje dla dorosłych jako działanie profilaktyczne w rodzinie</p> <p>Zadanie 1.2.7: działania edukacyjno-profilaktyczne dla osób zagrożonych przemocą oraz ich rodzin</p>	<p>Mieszkańcy Gminy Szemud: osoby dorosłe, seniorzy, dzieci i młodzież, specjaliści pracujący z dziećmi i młodzieżą</p>	<p>Liczba zajęć i warsztatów dla rodziców, liczba porad dla rodziców, liczba uczestników</p> <p>Liczba programów/liczba uczestników</p> <p>Liczba placówek, liczba uczestników</p> <p>Liczba działań, liczba uczestników</p> <p>Liczba warsztatów, liczba uczestników</p>	
--	---	---	---	--

Obszar II – interwencja i wsparcie w sytuacji przemocy domowej

Cel główny	Cele szczegółowe	Zadania	Beneficjenci	Wskaźniki	Realizatorzy
Cel główny 2: Poszerzenie oferty pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych przemocą domową	Cel szczegółowy 2.1. Podejmowanie działań interwencyjnych wobec osób doświadczających przemocy	Zadanie 2.1.1: podejmowanie interwencji w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie	Osoby zamieszkujące gminę Szemud, doświadczające przemocy domowej	Liczba interwencji, liczba Niebieskich Kart	Wszyscy realizatorzy
		Zadanie 2.1.2: prowadzenie konsultacji specjalistycznych w sytuacji interwencji, m.in. psychologicznych i prawnych		Liczba instytucji udzielających porad, liczba porad	
		Zadanie 2.1.3: zapewnienie bezpiecznego miejsca pobytu osoby pokrzywdzonej		Liczba osób korzystających z hostelu lub innego schronienia, liczba przyznanych lokali mieszkalnych, liczba interwencji	

	<p>Cel szczegółowy 2.2 Podejmowanie działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc domową</p>	<p>Zadanie 2.2.1: podejmowanie interwencji dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży, w tym dzieci wykorzystywanych seksualnie</p> <p>Zadanie 2.2.2: odizolowanie sprawców przemocy od osób pokrzywdzonych</p> <p>Zadanie 2.2.3: kierowanie do programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową</p> <p>Zadanie 2.2.4: kierowanie do programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową</p>	<p>Osoby zamieszkałe w gminie Szemud stosujące przemoc domową</p>	<p>Liczba spotkań Liczba uczestników</p> <p>Liczba zatrzymań, liczba nakazów opuszczenia lokalu, liczba zakazu kontaktów</p> <p>Liczba osób skierowanych, liczba osób które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny</p> <p>Liczba osób skierowanych, liczba osób które ukończyły program psychologiczno-terapeutyczny</p>
--	--	---	---	--

Cel szczegółowy 2.3. Podejmowanie działań pomocowych (długoterminowych) wobec osób uwikłanych w przemoc domową	Zadanie 2.3.1. prowadzenie poradnictwa specjalistycznego	Osoby zamieszkujące Gminę Szemud	Liczba osób, liczba porad	Wszyscy realizatorzy
	Zadanie 2.3.2. długofalowe wsparcie dla osób doświadczających przemocy domowej (poradnictwo, wsparcie socjalne, praca socjalna, itp.)		Liczba osób, które otrzymały pomoc	
	Zadanie 2.3.3. monitorowanie sytuacji osób doświadczających przemoc, a także zagrożonych wystąpieniem przemoc		Liczba osób monitorowanych	
	Zadanie 2.3.4. prowadzenie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych		Liczba grup wsparcia, liczba uczestników	
	Zadanie 2.3.5: prowadzenie grup samopomocowych dla osób pokrzywdzonych		Liczba grup, liczba uczestników, liczba spotkań	
	Zadanie 2.3.6. Prowadzenie innych działań i programów wspierających dla osób doświadczających przemoc		Liczba działań, liczba uczestników	
	Zadanie 2.3.7. realizacja innych działań i programów dla osób stosujących przemoc		Liczba działań, liczba uczestników	

Obszar III – doskonalenie lokalnego systemu wsparcia

Cel główny	Cele szczegółowe	Zadania	Beneficjenci	Wskaźniki	Realizatorzy
Cel główny 3: Organizacja i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania przemocy domowej	Cel szczegółowy 3.1.: Zwiększenie kompetencji i umiejętności specjalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc domową	Zadanie 3.1.1: Szkolenia w zakresie interwencji w sytuacji przemocy domowej	Osoby/institucje świadczące pomoc na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową	Liczba szkoleń, liczba uczestników	GOPS
	Cel szczegółowy 3.2: Doskonalenie procedur i polityk dotyczących przemocy domowej	Zadanie 3.1.2 Szkolenia w zakresie pracy interdyscyplinarnej na rzecz rodziny			Liczba szkoleń, liczba uczestników
Zadanie 3.1.3 superwizja dla specjalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc				Liczba superwizji, liczba uczestników	ZI, GOPS
	Zadanie 3.1.4: tworzenie koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej			Liczba spotkań, liczba uczestników	Wszyscy realizatorzy
	Zadanie 3.2.1: realizacja procedur interwencji wobec dziecka krzywdzonego			Liczba procedur i ich aktualizacji	GOPS, PCPR
	Zadanie 3.2.2: prowadzenie procedur NK oraz organizowanie prac grup diagnostyczno-pomocowych			Liczba prowadzonych NK, liczba spotkań grup	ZI, GOPS
	Zadanie 3.2.3: Monitorowanie realizacji procedur NK, również po ich zakończeniu			Liczba monitorowanych procedur NK	ZI, GOPS
	Zadanie 3.2.4: Analizy w obszarze pomocy społecznej			Liczba analiz, sprawozdań Liczba sprawozdań	GOPS
	Zadanie 3.2.5: Monitorowanie realizacji zadań w Programie			Liczba sprawozdań	

V. ADRESACI PROGRAMU

- 1) Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
- 2) Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- 3) Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie.
- 2) Komisariat Policji w Szemudzie,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 4) Placówki oświatowe,
- 5) Służba zdrowia,
- 6) inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

VII. MONITOROWANIE PROGRAMU

Kierownik GOPS będzie co roku przedkładał Radzie Gminy Szemud raport z realizacji programu. Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana, monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Szemud, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.